

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. XXI. Respondetur denuo aliis objectionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

debet diligenter studere, quod idem ait Sanchez l. 1. in Decal. c. 16. n. 36. Munieffa stimulat. 8. n. 4. ait, literarum debere legere aliquem, vel aliquos libros idoneos, aut consulere aliquem, vel aliquos doctores. Rusticis verò, vel aliis indoctis, ait n. 5. sufficere, si interrogent confessarium, vel parochum. Et hoc utique in ordinariis est verum, ut habent etiam Suarez loc. cit. & Vasquez in 1. 2. disp. 62. c. 8. n. 42. & 43. Munieffa tamen cum aliis recte advertebat, posse utique casum graviores dari, in quo major diligentia etiam ab indocto requiritur, videatur idem author à n. 118. ita tamen, ut, quando in casu æqualis probabilitatis negat ulum licitum sententia minus tutam, sciatur, nos ab eo recedere.

Præ aliis tamen hanc questionem contra Elizalde ac Camargo, nimis rigorosos, fusiùs pertractat Ralslerus in norma recti disp. 2. q. 8. a. 9. & eadem terminè ratione de indoctis quidem ait, ipsis sufficere, si à viris probis, ac doctis, sincere consultis, acceperint responsum non ambiguum: & in plerisque sufficere ipsis responsum parochi, vel confessarii; doctis verò sufficere, si consulerint alios doctores, & maxime, si legerint scripta celeberrimorum auctorum, & ea saltem, quæ in aliis magni momenti negotiis adhiberi solet, diligentia, rationes utrinque ponderaverint. Addit etiam, nunc majorem, nunc minorem requiri diligentiam, pro diversitate personarum, rerum, aut actionum &c. videri meretur ipse auctor hac de re doctissimè differens: ubi obiter noto, ex eodem, quod, quando aliqui antiqui dicunt, indoctum posse sequi opinionem alicujus magistri, ex hoc non inferatur, eos voluisse dicere, quod liceat sequi sententiam minus tutam, ac minus probabilem; nam probabilius est, certè ad minimum æquè probabile, quod rudis possit sæpius absquæ ulteriori inquisitione sequi responsum viri docti.

393. Obi. 8. Juxta nos daretur varietas consiliorum, & unus doctorum, aut confessariorum, diceret aliquid licitum, alius idem diceret verum; sed hæc varietas debet vitari: ergo. Resp. Etiam juxta adversarios admitti debet varietas consiliorum, dum quidam dicunt, sententias quasdam esse Theologicè probabiles, alii negant, videatur tantum Cardenas in suacrisi p. 2. tr. 2. disp. 66. c. 8. in catalogo post art. 9. ubi non unam sententiam improbabilem asserit, quas alii tanquam Theologicè probabiles propugnant. Dein quidam confessarii indocti quandoque dicunt licitum, quod certò est illicitum: nunquid ad vitandam varietatem responsum idem debet affirmare doctior? scilicet in hoc casu poenitens debet credere illi, cuius vel rationem, vel auctoritatem, prævalere bona fide existimat; si hoc non potest discernere, post factam sufficientem diligentiam, utraque sententia ipsi æqualiter probabilis est.

ARTICULUS XXI.

Respondetur denuo aliis Objectionibus.

394. Obi. 9. Juxta nos confessarius non posset absolvere poenitentem,

qui non vellet deferere sententiam, quæ eidem confessario videretur notabiliter minus probabilis: hoc est valde durum: ergo. Resp. hoc non sequi ex nostra sententia; quia, ut rectè ait Munieffa, stimulo 8. n. 110. aliud est, confessarium non posse sequi illam sententiam: aliud, non posse eum, qui illam sequitur, absolvere: & potest esse probabilius istud, quin prius sit probabilius; vel æquè probabile; nam sunt duæ quæstiones diversæ. Hæc responsio sufficeret pro speculatione: at, quia hic casus potest in praxi occurrere, operæ pretium est, eum magis discutere.

Ponamus igitur, poenitentem e. g. nolle resstituere aliquid, eò quod invincibiliter existimet, se non teneri ad restitutionem illius rei ex aliqua ratione, quæ confessario non videtur, nisi notabiliter minus probabilis, quæritur, an possit absolvi. Resp. Si poenitens est homo doctior, vel quasi æquè doctus, ac confessarius, utique debet absolvi; quia potest ipsi videri probabilius, vel æquè probabiliter licitum, quod licere confessario videtur notabiliter minus probabile: & non video, cur talis se debeat hac in re conformare judicio confessarii: de cætero, quia agit bona fide, ut supponitur, est ritè dispositus ad absolutionem.

Si est homo indoctus, sed bona fide credit, se non obligari ad restituendum; quia à doctis, & rei peritis, de quibus nulla suspicio est, eos ex malitia velle decipere, sine ambiguitate audiit, se non teneri, iterum potest absolvi; quia potest illis viris visum fuisse probabilius licitum, quod licere confessario videtur minus probabile: & non est, cur potius poenitens sequatur confessarium, quam illos viros doctos: Et sanè sententia, quæ confessario videtur minus probabilis, sæpe aliis magnis viris est probabilior, aut certè æquè probabilis.

395. Si autem homo indoctus invincibiliter bona fide judicat, se non teneri ad restituendum; quin doctos consuluerit, confessario autem videatur notabiliter probabilius, quod teneatur, tunc imprimis videndum, an ex admonitione, vel instructione confessarii, fructus sit secuturus, vel non. Si meritò timeatur, quod, qui nunc materialiter peccat, postea peccaturus sit formaliter, est absolvendus absque eo, quod imponatur ei restitutio; si enim in aliis certis erroribus invincibilibus, ubi admonitio esset potius nocitura, quam profutura, non est monendus, ut docent gravissimi doctores, quos citat, & sequitur la Croix. l. 6. p. 2. n. 1758. tunc saltem æquali ratione non est urgendus in eo, quod non est certò, sed tantum probabiliter error. Si autem speretur fructus, tunc debet confessarius eum monere, suamque sententiam ei exponere: in qua, si nimiam difficultatem habeat, tandem, meo judicio, potest remitti ad alios, quos consulat, non quærendo laxiores authores, sed bonâ fide doctos, & pios: quorum judicio, si se statutum promittat, videtur posse absolvi; cum non sit certa opinio confessarii, & ab aliis fors judicandum sit probabilius, quod ipsi videtur minus probabile.

Dices cum P. Thyrsio de recto usu opinionis probab. dissert. 14. c. 9. §. 4. n. 134. poenitentem subjectum esse confessario, adeoque debere ejus sententiam

sententiam amplecti: & , si ita sit affixus bonis terrenis, ut ea nolit ad mentem confessarii dimittere, non esse ritè dispositum. Resp. Quod ad primum spectat: poenitens tantum subiectus est confessario in ordine ad peccata, & dispositionem requisitam ad Sacramentum, non autem, quoad omnes opiniones: unde, cum talis, ut ponitur, exponat omnia peccata, nec habeat affectum positivum ad ullum peccatum (nam bona fides eum excusat) est ritè dispositus. Quoad secundum non est affectus peccaminosus ad divitias, si nolit eas relinquere, quando non iudicat, aut non potest, vel non debet iudicare, se obligatum ad eas relinquendas: atqui in casibus allatis non iudicat, aut non potest, vel certè non debet iudicare, se ita obligatum: ergo. vide hac de re Munieffam *stimul.* 8. n. 106. Thyrsium loco modò citato, Schildere *tr.* 2. n. 120.

396. Hæc dicta sint, quando poenitens invincibiliter iudicat, sibi actionem licitam esse, quæ notabiliter minus probabiliter licet. At, si poenitens dubitet de licentia actionis, quæritur, an confessarius possit ei asserere licitam, quamvis ipsi, omnibus ritè consideratis, videatur notabiliter minus probabilis sententia asserens licitam. Resp. Licet recentior quidam Dilin-gæ editus (qui omnino rigidam tenet) hoc licitum asserat, non videtur mihi, hoc posse concedi. Vel enim confessarius, dicendo, actionem esse licitam, intelligi vellet, actionem esse absolute licitam, & loqueretur contra mentem: vel intelligi vellet, eam esse operanti licitam, & non video, ex quo fundamento hoc diceret.

Non enim ea actio licita est; quia alii dicunt licitam; cum confessarius omnino iudicet, eos falsum dicere: non, quia aliis licet id dicere, nempe qui eam sententiam tenent esse æquè probabilem, vel saltem bona fide iudicant, licere sequi sententiam minus probabilem &c. nam istis licet hoc dicere; quia vel habent ignorantiam invincibilem legis, quam confessarius non habet: vel, si lex directè prohibens non detur, non habent conscientiam, aut persuasionem, seu veram, seu erroneam de existentia legis, quam confessarius habet, & qua stante non potest idem affirmare: non, quia poenitens habet bonam fidem; nam istam excludit dubium: non, quia, etsi confessarius dicat illicitam, tamen poenitens eam faciet; quia hac ratione hominibus projectæ conscientiae omnia licerent: non, quia est difficile, abstinere ab actione; difficultas enim intrinseca observationi legis non excusat. Si tamen accederet aliqua difficultas extrinseca per accidens, posset hæc aliquando excusare: sed tunc actio, ex se minus probabiliter licita, posset ut vestita hac circumstantiâ difficultatis, videri probabilius, vel æquè probabiliter licita.

Hoc tamen non nego, posse confessarium dicere, se iudicare rem illicitam ex his rationibus, quosdam alios tamen iudicare eam licitam ex his, vel illis rationibus, quas potest breviter addere, ut poenitens doctus possit ipse rationes librare, & videre, an propter illas ipsi videatur actio probabilius licita, vel non: vel, si est indolus, potest ei (uti etiam docto) permitti, ut bona fide consulat alios &c. ut dictum *n. preced.* interim autem actionem, prout potest, suspen-

dat: & dein bona fide prudentum, & piorum iudicium sequatur.

397. Dices. Potest quis, ut diximus *n. 388.* ex motivo charitatis iudicare, & affirmare, proximum esse bonum, licet notabiliter probabilius sit, eum esse malum: ergo etiam ex motivo charitatis, ne scilicet proximus nimium gravetur, potest dicere actionem licitam, quamvis minus probabile sit, esse licitam. Resp. neg. conf. non est charitas, si proximo condescendamus in illicitis: neque charitas proximi exigit, ut in ejus gratiam tollamus leges superiorum, quas ipse potest, & tantum non vult implere. Certè charitas non vult, ut falsum dicamus, aut ut viam arctam ad coelum nimium laxemus, neque ut legem DEI sufficienter cognitam non doceamus. Unde in hoc casu non est motivum virtutis charitatis, quæ tantum vult, proximo succurri in rebus, quæ non sunt contra leges: & hinc ad actum charitatis debet præsupponi, actionem non esse contra leges, atque tunc primum hæc potest ex charitate fieri; alias cur non posset idem quis dicere respectu sui ipsius, non enim minus potest quis amare se ipsum, ac alios: imò in causa pari potest quis seipsum præferre se aliis. Quare longè aliud est in casu opinionis bonæ de proximo, aut obedientiæ; quia opinio illa non est ullo modo prohibita, autoritas autem superioris est circumstantiâ, murans extrinsecè obiectum: non ita difficultas, quam in adimplenda lege habet proximus, cui compatimur; ut enim jam dictum, difficultas intrinseca legi, non excusat ab ejus observatione, nec te, nec proximum tuum.

398. Ob. 10. Sententia asserens, licitum esse sequi opinionem minus tutam, & notabiliter minus probabilem, est æquè probabilis, ac nostra, vel saltem non est notabiliter minus probabilis: ergo licet illam sequi: consequenter nostra conclusio evertit se ipsam. Hoc argumentum reflexum est etiam adhibitum contra rigoristas à benignis, dicentibus, sententiam benignam esse magis probabilem adeoque licitè adhibendam: sed rigoristæ negarunt antec. & nos quoque existimamus, nostram sententiam esse notabiliter probabiliorē; nam auctoritas est saltem moraliter par, ratio pro nostra sententia notabiliter prævalet, cui accedit valde rationalis, & satis clara solutio objectionum omnium, qualem nostris, rationibus reponere adversarii non possunt. Igitur nihil deest, quo minus prudenter dicamus, nostram sententiam notabiliter prævalere. Resp. 2. om. antec. neg. conf. non enim juxta nos licitum est, sequi quamcunque sententiam æqualiter probabilem, sed tantum illam, quæ immediate, & directè, versatur circa licentiam actionis, & immediate asserit, esse æqualiter probabile, quod res liceat, vel non liceat: vel quando æqualis probabilitas cadit immediate super existentiam legis directæ, immediate prohibentis, vel permittentis aliquam actionem, ut expresse diximus *n. 316.* sententia autem adversariorum, de qua hic agitur, non immediate cadit in existentiam legis directæ de actione ponenda, neque versatur immediate circa licentiam actionis, sed cadit reflexè in opinionem conceptam de licentia actionis, & hanc ex se minus probabilem, aliquo modo reflexè, & extrinsecè, facit æquè probabilem.

probabilem, atque sic tantum reflexe, & mediate versatur circa licentiam actionis: quare non est similis casus cum casu nostrae conclusionis.

399. Dices 1. aequalis probabilitas non debet cadere in actionem, ut ita dicam, nudam, sed in vestitam suis circumstantiis objectivis: ergo potest dici, quod etiam sententia benigna cadat immediate in actionem ut vestitam opinionem minus probabili: adeoque sufficienter immediate versetur circa licentiam actionis. Resp. dist. antec. aequalis probabilitas debet cadere in actionem vestitam circumstantiis objectivis, quae sunt objectum iudicii directi, & immediate versantur circa licentiam actionis. conc. antec. quae sunt tantum objectum iudicii reflexi. neg. antec. & conseq. Circumstantiae illae sunt e. g. necessitas, auctoritas, vel opinio aliorum de ea re directe iudicantium, praeceptum, accidentalis difficultas &c. quae aut causant bonam fidem, aut sunt objectum directum, iudicii immediati, de licentia actionis.

Si jam iudicium directum, immediate respiciens has circumstantias objectivas, sit aequè probabile, actio est juxta nos licita. At inter has circumstantias non debet computari opinio ipsa propria, vel ipsum directum iudicium minus probabile; nam hoc est tantum objectum iudicii reflexi, & hac ratione non jam directum iudicium, sed tantum reflexum esset aequè probabile: adeoque casus non esset similis casui nostrae conclusionis: contra quam insuper non militat ratio, quae contra sententiam adversariorum, scilicet, quod hac ratione nimiae leges forent inutiliter, & etiam existentes nec tamen invincibiliter ignoratae, non obligarent: unde cum hac sententia reflexa adversariorum, & nostra conclusione non est paritas, & contra eam pugnant rationes valde graves, quae nostram conclusionem confirmant.

400. Dices 2. Etiam nos adhibemus principium reflexum: *In dubio legis non datur obligatio eam servandi.* Resp. nos non negare, posse, adhiberi principia reflexa, sed dicimus, ad hunc applicationem debere jam praesupponi aequalitatem probabilitatis sententiae directae; non enim ex hoc principio inferimus, sententiam aliquam esse aequaliter probabilem, sed aequalis probabilitas praesupponitur, & ex hac ipsa inferitur, legem esse dubiam, tunc autem primum ex principio reflexo inferimus licentiam actionis. Sic etiam alterum dictamen reflexum, *stante aequali probabilitate utriusque sententiae, non teneor amplecti tutiorem:* non probat, sententiam aliquam esse aequaliter probabilem, sed supponit.

401. Dices 3. Saltem nos tanquam circumstantiam objectivam ponimus ignorantiam, & dubium: ergo etiam potest poni sententia minus probabilis. Resp. neg. antec. in sensu stricto loquendo, quamvis aliquando latius loquendo, ignorantia, vel dubium vocetur circumstantia objectiva. Potius ponimus ignorantiam, & dubium loco opinionis directe versantis circa licentiam actionis; nam ignorantia, & dubium saltem aequivalent opinioni directae aequaliter probabili: imò ideo juvat aequalis probabilitas; quia aequivalent ignorantiae, aut dubio: ergo jam per ipsam ignorantiam, & dubium habetur sal-

tem aequivalenter aequalis probabilitas immediata de licentia actionis, & non primum hac licentia, vel aliquod iudicium directum de licentia, debet hanc aequalitatem probabilitatis recipere à principio reflexo, sicut tamen juxta adversarios debet primum sententia directa minus probabilis recipere aequalem probabilitatem à principio reflexo, scilicet ab isto, quod aequaliter probabile sit, licitum esse, sequi sententiam etiam minus probabilem. Quare, licet juxta nos ignorantia, aut dubium, sit aliqua circumstantia objectiva respectu iudicii reflexi, non est talis circumstantia respectu iudicii directi: sed est aequivalenter hoc ipsum, neque in hoc casu debet haberi iudicium aliud directum aequaliter probabile; quia, quod aequalis probabilitas praestaret, immediate praestat ignorantia, vel dubium, ut modò ostensum.

ARTICULUS XXII.

Solvuntur ultima objectiones, & adduntur aliqua corollaria.

402. **O**B. 11. Licet mihi videatur sententia aliqua notabiliter probabilior, possum tamen absolute judicare, eam non esse magis probabilem, quam oppositam: ergo omnes licet sequi. prob. antec. possum utique falli meo iudicio: & sapit superbiam, velle suum iudicium aliorum iudicio praeferre: ergo. Resp. retorq. arg. ergo, etiam si mihi sententia videatur moraliter certa, possum judicare, non esse talem, quia etiam possum falli, & sepe sunt, qui etiam sententias aliis certis oppositas defendunt. Sanè Cardenas non unam tanquam certam defendit, cui oppositam tueri alii. Ex hoc autem ulterius sequeretur, quod talibus sententiis non posset quis uti, quando agitur de valore sacramentorum, quod est valde durum. in forma neg. antec. supposito, quod omnia legitime consideraverim. ad prob. conc. 1. p. antec. neg. autem 2. & conf. licet enim possum falli, non sequitur, quod prudenter possum judicare, me hic & nunc falli, aut non esse majus periculum deceptionis in opposita, quam in mea sententia, quae ab auctoritate, vel ratione notabiliter praevalet. Cumque quilibet debeat sibi formare dictamen conscientiae proportionaliter ad suum iudicium, quod sine passione, & matura cum deliberatione, ac sufficienti intellectu capacitate, concepit, non potest in hoc casu judicare actionem sibi licitam. Quod spectat ad 2. p. probationis, seu superbiam, esset quidem ei locus, si ego solus sine gravibus rationibus contra alios id judicarem: at, si plures doctiores me, & doctissimi mecum sentiant, vel ego saltem rationes, mature, cum debita applicatione, ac capacitate, sine omni passione expensas, longè graviores habeam, & oppositas satis clare solvam, nulla est superbia non sentire aliter, imò foret imprudentia, si oppositis levioribus fundamentis assentire.

Ob. 12. Non semper teneor consulere doctiores, quamvis hi doctius, & probabilius responsuri essent, sed sufficit consulere doctos: ergo etiam non teneor semper sequi sententias proba-